

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1944 kl. 6 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 28 januari 1944 dagtecknad proposition, nr 50, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, skall anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av

arsenik eller förening därav,

bly eller legering eller förening därav,

kvicksilver eller amalgam eller förening därav,

fosfor eller förening därav,

stendamm,

bensol eller någon av dess homologer (såsom toluol eller xylo) eller något av deras nitro- eller aminoderivat (såsom nitrobensol eller trinitrotoluol, anilin eller parafenyldiamin),

klorderivat av fenol eller naftol eller deras salter,

halogenderivat av kolväten av den alifatiska serien (såsom kloroform eller trikloretylen),

koloxid,

¹ Senaste lydelse av 1 § se SFS 1938: 211.

cyan eller förening därav,
 kolsvavla,
 svavelväte,
 klor, hypoklorit eller klorkalk,
 kloramin,
 nitrösa gaser,
 kromsyra eller förening därav,
 strålade värme eller ljus,
 röntgenstrålar, radium eller annat radioaktivt ämne.

Såsom yrkessjukdom omfattad av försäkringen skall jämväl anses här nedan angiven sjukdom, där den uteslutande eller till övervägande del förorsakats av den försäkrades arbete, nämligen:

1) senskideinflammation (senknarr), därest i arbetet ingår ensidiga eller för arbetaren ovanliga rörelser av arm eller hand eller ovanlig ansträngning av ben eller fot;

2) inflammation av slemsäck eller underhudsvävnad vid knä eller armbåge, därest arbetet utföres under fortgående eller upprepat eller för arbetaren ovanligt tryck mot knä- eller armbågstrakten;

3) sjukdom i vävnaderna kring överarmens epikondyler (epikondylit), därest i arbetet ingår ensidiga eller för arbetaren ovanliga rörelser av armen;

4) kramp eller darrning i armens eller handens muskler eller annan rubbning i dessa musklers samverkan (koordination) vid skrivning för hand eller med maskin eller vid telegrafering, piano- eller fiolspelning, spinning, mjölkning eller annan därmed jämförlig verksamhet, därest arbetet består i fortgående ensidig verksamhet;

5) sådana sjukdomar i ben, leder eller muskler eller i blodkärlen i armar eller händer, som förorsakas av skakningar eller vibrationer av tryckluftdrivna borrar, hammare, nitapparater eller därmed jämförliga verktyg eller av bankningsmaskiner vid tillverkning av skodon;

6) dövhet eller svår hörselnedsättning, därest arbetaren varit utsatt för inverkan av ihållande buller eller skakningar från maskiner eller tryckluftdrivna verktyg;

7) smittsam sjukdom, som omförmäles i 2 § epidemilagen den 19 juni 1919 eller varom förordnande utfärdats enligt 24 § samma lag, därest arbetet består i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller barnmorskevård eller utgöres av medicinsk undersökning å laboratorium, som står under allmän tillsyn, eller, beträffande sjukdomen undulantfeber, jämväl då arbetet består i vård eller skötsel av husdjur eller i slakteriverksamhet;

8) mjältbrand,
 mul- och klövsjuka,
 djup trichofyti,
 erysipeloid,
 kokoppor,
 rots;

9) primär hudkräfta (kancer).

Beträffande försäkringen — — — nedan stadgas.

Arbete i — — — farligt arbete.

4 §.

Har försäkringsinrättning anmodat där försäkrad arbetare att, till förebyggande av att yrkessjukdom uppstår, återuppstår eller förvärras, under någon tid avhålla sig från det farliga arbetet, skall arbetaren, därest icke omständigheterna till annat föranleda, äga att för den tid han avhåller sig från detta arbete uppbära skäligen ersättning motsvarande högst hel sjukpenning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945 men skall icke äga tillämpning i fråga om yrkessjukdom, som icke omfattas av förut gällande lag, därest sjukdomen yppats före nämnda dag, och ej heller beträffande dylik sjukdom, som yppats senare, därest arbetaren icke efter lagens ikraftträdande varit utsatt för inverkan av den art, som framkallat sjukdomen.

2) Lag

angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Envar arbetare — — — i arbetet.

Såsom föranledd av olycksfall skall även anses skada som, utan att hänföras till yrkessjukdom enligt lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, förorsakats genom inverkan under högst några få dagar

antingen på mekanisk väg av arbetet, såsom skavsår eller blåsor,

eller av temperaturförhållandena under arbetet, om skadan utgöres av värmeslag, solsting eller förfrysning,

eller av visst i arbetet använt frätande eller etsande ämne, såsom svavelsyra, salpetersyra, kalk eller kalksalpeter, eller blandning, vari dylikt ämne ingår;

skolande i dessa fall såsom dagen för olycksfallet anses den dag skadan yppades.

Ersättning på — — — är indraget.

Såsom olycksfall — — — med arbetsanställningen.

Kostnaden för — — — av arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1945.

¹ Senaste lydelse se SFS 1939: 818.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft *dels* två före propositionens avlämnande väckta motioner, nämligen nr 1 i första kammaren av herr *Karlsson, Gottfrid, m. fl.*, om viss ändring i 1 § lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, och nr 377 i andra kammaren av herrar *Persson* i Stockholm och *Hagberg* i Luleå, om visst tillägg till 4 § samma lag, *dels ock* en i anledning av propositionen inom andra kammaren väckt motion, nr 436, av herrar *Persson* i Stockholm och *Hagberg* i Luleå.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda lagförslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och en vid denna fogad bilaga.

Motionärernas yrkanden återgivas i det följande. I fråga om motiveringen för desamma hänvisas i huvudsak till motionerna.

Inledning.

Lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar antogs av 1929 års riksdag och utfärdades den 14 juni 1929 (nr 131). Ändringar i densamma ha vidtagits genom lagar den 12 september 1930 (nr 335), den 26 juni 1936 (nr 384) och den 3 juni 1938 (nr 211).

Lagen är anknuten till lagen om försäkring för olycksfall i arbete på det sättet, att var och en som enligt olycksfallsförsäkringslagen är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete även skall anses vara försäkrad för vissa närmare angivna yrkessjukdomar. Ersättning i anledning av dylik sjukdom utgår enligt i huvudsak samma grunder som för olycksfall i arbete. Beträffande frågan, vilka yrkessjukdomar som skulle inbegripas under lagen, framhölls vid lagens tillkomst att det måste strängt fasthållas, att lagen bör avse endast sådana sjukdomar, vilka utan större svårighet kunna ledas tillbaka till arbetet eller därmed sammanhängande förhållanden. På grund härav måste uteslutas dels sådana yrkessjukdomar, som icke i regel kunna tillräckligt tydligt skiljas från andra åkommor, och dels sådana sjukdomar, vilka kunna uppkomma både till följd av inverkan av arbetsförhållandena och av andra orsaker utan att uppkomstsättet i det speciella fallet med tillräcklig grad av säkerhet låter sig fastställa. Med utgångspunkt från dessa synpunkter medtogs vid lagens tillkomst 1929 allenast yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av vissa uppräknade giftiga ämnen, viss strålning eller mjältbrandssmitta. Genom de verkställda lagändringarna har emellertid lagens tillämpningsområde utan frångående av den från början intagna principståndpunkten kunnat vidgas dels genom ökning av antalet i lagen uppräknade sjukdomsframkallande ämnen och dels genom att under lagen hänförs jämväl sådana smittsamma sjukdomar, å vilka epidemilagen äger tillämpning, samt primär hudkräfta under den förutsättningen, att sjukdomarna uteslutande eller till övervägande del förorsakats av den försäkrades arbete samt, såvitt angår de epidemiska sjukdomarna, att arbetet består i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller

barnmorskevård eller utgöres av medicinsk undersökning å laboratorium, som står under allmän tillsyn.

De nu genom propositionen framlagda förslagen ha till väsentlig del för-
anletts av framställningar från riksdagen. 1940 års *lagtima riksdag* anhöll
i skrivelse nr 360, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående
orsakerna till och omfattningen av sådana *sjukdomar i muskler och leder,*
som kunna förorsakas genom inverkan på övervägande mekanisk väg av
arbetet, samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde
föranleda. 1942 års *riksdag* anhöll i skrivelse nr 150, att Kungl. Maj:t måtte
låta verkställa utredning i frågan, om och i vad mån sådana *smittsamma sjuk-*
domar, som kunna överföras från djur till människor, böra inbegripas under
lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, samt för riksdagen framlägga
de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

**Proposi-
tionen.**

Utredning och förslag av riksförsäkringsanstalten, medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan.

De av riksdagen begärda utredningarna ha enligt lämnat uppdrag verk-
ställt av riksförsäkringsanstalten i samråd med medicinalstyrelsen och statens
institut för folkhälsan, vilka den 26 mars 1943 i ärendet avgivit ett utlåtande,
vilket är såsom bilaga fogat vid propositionen. I det följande lämnas en
översiktlig framställning av de överväganden, till vilka den av ämbetsverken
och institutet verkställda utredningen givit anledning, och de förslag, som
framlagts såsom resultat av utredningen.

Sjukdomar i muskler och leder, som kunna förorsakas på övervägande me- kanisk väg av arbetet.

I de motioner (I: 83 och II: 138), som föranledde 1940 års riksdagsskrivelse,
berördes blott yrkessjukdomarna *skrivkramp* och *telegrafistkramp*. I anled-
ning av vad som anförts i inhämtade yttranden gavs emellertid riksdagens
begäran om utredning den vidsträcktare formulering, som förut angivits.

Riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen ha verkställt utredning
rörande förekomsten och arten av de sjukdomar, tillhörande ifrågakommande
grupp, som kunde ifrågakomma såsom berättigande till ersättning enligt
yrkessjukdomsförsäkringslagen. Därvid ha uppgifter inhämtats från yrkes-
inspektörer och bergmästare, yrkesinspektisen samt skogs- och flottleds-
inspektören, vissa vid statsförvaltningen förordnade verksläkare och läkare,
som brukat behandla arbetare vid vissa större enskilda företag. Yttranden
ha vidare inhämtats från svenska metallindustriarbetareförbundet, svenska
gruvindustriarbetareförbundet, svenska stenindustriarbetareförbundet, svenska
gjutareförbundet, svenska sko- och läderindustriarbetareförbundets avdel-
ningar i Örebro och Kumla samt vissa centralsjukkassor. Genom svenska

bankmannaföreningen, försäkringstjänstemannaföreningen och kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm ha slutligen insamlats vissa uppgifter.

Med stöd av utredningsresultatet ha ämbetsverken och institutet ansett sig kunna förorda, att vissa till ifrågavarande grupp hörande sjukdomar införas i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. De synpunkter, som härvid lagts till grund, ha i huvudsak varit följande.

Såsom redan inledningsvis framhållits har den för yrkessjukdomsförsäkringslagen grundläggande principen varit att endast medtaga sådana sjukdomar, som utan större svårighet kunna ledas tillbaka till arbetet och därmed sammanhängande förhållanden. Härutöver har vid avgörandet, huruvida en viss yrkessjukdom skall omfattas av försäkringen eller ej, hänsyn tagits till om sjukdomen i regel utövar en väsentlig inverkan på den sjukes förvärvsförmåga samt om den mera allmänt eller konstant uppträder i vissa yrken. Dessa principer ha ansetts böra fortfarande gälla.

Genom lag den 26 juni 1936 om ändring i olycksfallsförsäkringslagen har till olycksfall hänförts skada, som förorsakats genom inverkan under högst några få dagar på mekanisk väg av arbetet. Såsom exempel på dylika skador anger lagen skavsår, blåsor eller senskideinflammation (senknarr). Dylika åkommor ha under den nyss angivna förutsättningen, att de uppkommit genom inverkan under helt kort tid, ansetts ligga närmare olycksfallen än yrkessjukdomarna. I praktiken har ersättning beviljats, då tiden för skadans uppkomst uppgått till högst fem dagar. Att åkommor, som uppkommit genom längre tids inverkan, hittills icke berättigat till ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen beror därpå att utredningen om sambandet med arbetet i dylika fall ansetts svårare att åstadkomma. Under tillämpningen av de nu nämnda nya lagbestämmelserna har riks-försäkringsanstalten emellertid gjort den erfarenheten, att dylika åkommor i åtskilliga fall sannolikt till övervägande del förorsakats av vederbörandes arbete, ehuru med hänsyn till att arbetet fortgått under längre tid ersättning icke kunnat utgå. Det vore emellertid icke möjligt att utan vidare låta den begränsning bortfalla, som ligger i kravet på kortvarigheten av arbetets mekaniska inverkan, ty då det är fråga om mera långvarig inverkan är det, såsom nämnts, svårare att skilja mellan sjukdomar, som uppkommit på grund av arbetet, och andra sjukdomar. På grund härav måste beträffande varje särskild sjukdom, som kunde komma ifråga, en undersökning verkställas, i vilken mån den kunde inbegripas under yrkessjukdomsförsäkringen.

Med ledning av vad som framkommit genom de verkställda undersökningarna ha ämbetsverken och institutet ansett sig kunna utvälja ett antal sjukdomar eller åkommor, vilka ur de synpunkter, som ovan angivits såsom vägledande, kunna upptagas såsom ersättningsberättigande enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen. Såsom allmän förutsättning för ersättningsrätt skulle gälla, liksom för närvarande är fallet beträffande smittsamma sjukdomar och hudkräfta, att sjukdomen i det särskilda fallet kan härledas från den försäkrades arbete. Dessutom skulle i fråga om vissa sjukdomar gälla vissa särskilda förutsättningar beträffande arbetets art.

De sjukdomar och åkommor, som enligt ämbetsverkens och institutets förslag skulle berättiga till ersättning, ha i propositionen upptagits i förslaget till ändring av 1 § andra stycket yrkessjukdomsförsäkringslagen under punkterna 1)–6).

Då det icke kan anses lämpligt, att ifrågavarande sjukdomar i vissa fall behandlas såsom olycksfallsskador och i andra fall såsom yrkessjukdomar, ha ämbetsverken och institutet såsom en konsekvens av att sjukdomarna upptagas i yrkessjukdomsförsäkringslagen föreslagit, att ett häremot svarande förbehåll göres i olycksfallsförsäkringslagen samt att senskideinflammationen utgår såsom exempel på sådana åkommor, som berättiga till ersättning enligt sistnämnda lag.

Smittsamma sjukdomar, som kunna överföras från djur till människor.

Enligt nu gällande lag omfattar yrkessjukdomsförsäkringen av de typiska kreaturssjukdomarna endast mjältbrand, varjämte undulantfeber och Weils sjukdom under vissa förutsättningar i fråga om arbetets beskaffenhet berättiga till ersättning. Å dessa båda sjukdomar äro nämligen epidemilagens bestämmelser tillämpliga, vid vilket förhållande sjukdomarna skola anses såsom yrkessjukdomar om arbetet består i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller utgöres av medicinsk undersökning å laboratorium, som står under allmän tillsyn. På grund av denna inskränkning är yrkessjukdomsförsäkringslagen tillämplig huvudsakligen endast beträffande veterinärer och veterinärassistenter (»stjärnsystrar») samt laboratoriepersonal. Vidare ha vissa sjukdomar, bland annat erysipeloid och kokoppor, med hänsyn till att smittämnet i dessa fall alltid måste intränga i kroppen genom ett skadat hudparti, i många fall kunnat berättiga till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen.

1942 års riksdagsskrivelse i denna fråga var föranledd av en motion (II: 115), vari framhölls, att yrkessjukdomsförsäkringslagen borde utvidgas att gälla även för de arbetare inom lantbruket, som under arbetet ådroge sig dylika smittsamma sjukdomar.

I ämbetsverkens och institutets utredning framhålls beträffande dessa sjukdomar följande. Även i fråga om denna grupp av sjukdomar bör den regeln vidhållas, att i lagen endast sådana sjukdomar medtagas, vilkas uppkomst utan större svårigheter kan ledas tillbaka till arbetet eller därmed sammanhängande förhållanden. På grund härav kunna infektionssjukdomar endast undantagsvis komma i fråga, nämligen då arbetet medfört en påtagligt större smittfara än den som människor i allmänhet äro utsatta för. Ur denna synpunkt spelar sättet för smittans överförande en väsentlig roll. Vidare bör hänsyn tagas till i vilken utsträckning de ifrågavarande sjukdomarna förekomma i vårt land och vilka slag av yrkesarbete som medföra särskild fara i detta hänseende.

Från dessa utgångspunkter och med hänsyn till den närmare utredning som förebragts ha ämbetsverken och institutet ansett sig kunna förorda,

att såsom ersättningsberättigande yrkessjukdomar i lagen införas: mul- och klövsjuka, djup trichofyti, erysipeloid, rots och undulantfeber, sistnämnda sjukdom under förutsättning att arbetet består i vård eller skötsel av husdjur eller i slakteriverksamhet. I fråga om vissa andra sjukdomar, som varit under övervägande, har däremot tillräckligt underlag för deras upptagande i yrkessjukdomsförsäkringslagen icke befunnits föreligga. Detta gäller sjukdomarna ringorm (= ytlig trichofyti), skabb, Weils sjukdom, bovin tuberkulos och tularemi.

Vissa andra sjukdomar.

Ämbetsverken och institutet ha i sammanhang med den i anledning av riksdagsskrivelserna verkställda utredningen även övervägt en viss komplettering av den ifrågavarande lagstiftningen i övrigt. På anförda skäl ha de härvid föreslagit, att bland de farliga ämnen, som kunna förorsaka ersättningsberättigande yrkessjukdom, skola upptagas *kolsvavla* och *svavelväte*.

I samband härmed har även behandlats en av svenska gruvindustriarbetareförbundet den 9 oktober 1942 till Kungl. Maj:t ingiven framställning rörande vissa besvär, som uppkommit för arbetare vid Falu kopparverk vid rostning av *vanadin*haltig malm, vilken sedan något år bearbetas vid verket. Då vederbörande yrkesinspektör meddelat, att vissa skyddsåtgärder vidtagits eller påbjudits, vilka vore ägnade att i huvudsak undanröja riskerna för sjukdomsfall av dylikt slag, ha ämbetsverken och institutet ansett skäl för närvarande ej föreligga att i yrkessjukdomsförsäkringslagen nu medtaga ämnet *vanadin*.

Vidare har i detta sammanhang ånyo tagits under övervägande frågan om medtagande i lagen av vissa ämnen, beträffande vilka nämnda fråga redan förut varit aktuell, särskilt *terpentin* samt *kalk* och *cement*, vilka ämnen i förhållandevis ej obetydlig utsträckning kunna medföra hudsjukdomar. Ämbetsverken och institutet ha emellertid ej funnit att sådana skäl tillkommit, som föranledde att något av dessa ämnen för närvarande borde medtagas i lagstiftningen. Beträffande *terpentin* åberopas därvid, att för närvarande särskilda undersökningar pågå för avlägsnande i möjligaste mån av de hudretande verkingarna av den svenska *terpentin*en. I fråga om *kalk* och *cement* har motivet för ståndpunktstagandet varit det att de eksem eller liknande hudåkommor, som förorsakas härav, för närvarande icke kunna tillfredsställande skiljas från åtskilliga liknande sjuklighetstillstånd, som härröra av andra orsaker.

Höjd sjukpenning för den som på anmodan av försäkringsinrättning avhåller sig från farligt arbete.

Enligt 4 § yrkessjukdomsförsäkringslagen äger arbetare, som på anmodan av försäkringsinrättning, i syfte att förebygga att yrkessjukdom uppstår, återuppstår eller förvärras, avhåller sig från det farliga arbetet, i regel rätt till skäligen ersättning, icke överstigande halv sjukpenning. Erfarenheterna från tillämpningen av denna paragraf ha emellertid visat, att ersättningen icke är tillräckligt hög för att förmå arbetare att ställa sig till efterrättelse sådan anmodan från försäkringsinrättningens sida. Med anledning härav ha ämbetsverken

och institutet föreslagit, att den ifrågavarande ersättningen må, allt efter som det i det särskilda fallet finnes skäligt, bestämmas till högre belopp upp till hel sjukpenning (motsvarande i det stora flertalet fall omkring $\frac{2}{3}$ av den vanliga arbetsförtjänsten). Härvid har förutsatts, att vid bestämmandet av ersättningens storlek i det särskilda fallet hänsyn skall tagas till vederbörandes möjligheter att försörja sig genom annat arbete.

Yttranden över förslaget.

Över ämbetsverkens och institutets förslag ha inhämtats yttranden av socialstyrelsen, försäkringsrådet, de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, de anställdas centralorganisation (Daco) och kvinnliga kontoristföreningen.

Beträffande innehållet i yttrandena hänvisas till s. 10—13 i propositionen.

Kompletterande utredning beträffande sjukdomar, förorsakade av terpentin och cement.

I anledning av vissa av landsorganisationen framförda synpunkter beträffande sjukdomar, förorsakade av terpentin och cement, samt en av Dorch, Bäcksin & C:is Aktiebolag ingiven framställning om upptagande av terpentinolja i yrkessjukdomsförsäkringslagen ha riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen närmare redogjort för den utredning, som legat till grund för deras ståndpunktstagande i detta avseende. Ur denna utredning må anföras följande:

Sedan slutet av 1942 pågå vid S:t Görans sjukhus i Stockholm med understöd av Bergvik & Ala Nya Aktiebolag undersökningar av den ur sulfatträmassa framställda s. k. svenska terpentinen i avsikt att genom studier av olika terpentinfractioner få fram en terpentinsort, som är så fri från eksemframkallande egenskaper som möjligt. Undersökningarna ledas av professor Hellerström och doktor Tottie, vilken sistnämnde uttalat att undersökningarna synas tala för att ett verkligt resultat kan ernås med i så fall utomordentligt stort inflytande på frekvensen av terpentinskadorna. Beträffande hudåkommor, förorsakade av cement och kalk, åberopas ett uttalande av professor Hellerström, att eksem, framkallade av dessa ämnen, i längre framskridet stadium icke gå att kliniskt skilja från ett vanligt kroniskt eksem. Vidare framhålles att de ifrågavarande hudsjukdomarna i regel icke äro av allvarigare beskaffenhet samt att frågan om hudsjukdomar såsom yrkessjukdomar torde böra ses i ett sammanhang, då det kunde ifrågasättas, huruvida icke en omläggning av de grundläggande principerna borde ske i detta avseende, t. ex. efter mönster av ett i Danmark föreliggande förslag. Enligt detta utgår man vid avgränsningen av de ersättningsberättigande hudsjukdomarna från sjukdomstillståndet (t. ex. eksem) medan det ämne, som framkallat sjukdomen, endast får en mera sekundär betydelse. En dylik omläggning fordrar emellertid ytterligare ingående utredningar och överväganden.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört följande:

Ur allmänna sociala synpunkter måste det anses önskvärt, att de sjukdomar, som uppenbarligen förorsakas av vederbörandes arbete, i största möjliga utsträckning inbegripas under yrkessjukdomsförsäkringen. Att lagstiftningen på detta område från början fått ett strängt begränsat tillämplighetsområde är helt beroende av tekniska skäl, nämligen svårigheten att med tillräcklig grad av säkerhet fastställa, huruvida en sjukdom förorsakats av vederbörandes arbete eller av andra faktorer. Redan tidigare har emellertid lagens tillämplighetsområde kunnat i viss mån vidgas. Den nu föreliggande utredningen synes mig klart ådagalägga, att man med hänsyn till läkarvetenskapens nuvarande ståndpunkt kan genomföra ytterligare en betydande utvidgning av detta område utan att därför göra något avsteg från de principer, som från början varit grundläggande för ifrågavarande lagstiftning.

Det av riks försäkringsanstalten, medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan gemensamt framlagda förslaget synes mig väl motiverat, och de framställda erinringarna synas endast på någon oväsentlig punkt böra föranleda ändring i förslaget. Sålunda torde med hänsyn till vad försäkringsrådet anfört även kokoppor böra upptagas i lagen, då det icke synes föreligga skäl för att behandla denna sjukdom på annat sätt än sjukdomen erysipeloid. Att behandla båda dessa sjukdomar enligt olycksfallsförsäkringslagen synes även vara mindre tillfredsställande ur såväl principiell som praktisk synpunkt.

Under det i lagen upptagna uttrycket vård eller skötsel av husdjur torde även de inom husdjursskötseln sysselsatta kontrollassistenternas verksamhet kunna inrymmas, varför ett av *Daco* ifrågasatt förtydligande i sådan riktning icke erfordras. I övrigt ha i lagförslaget vidtagits några smärre jämkningar av huvudsakligen formell natur.

På de skäl som anförts av riks försäkringsanstalten och medicinalstyrelsen finner jag att hudsjukdomar, förorsakade av cement och terpentin, icke för närvarande böra inbegripas under yrkessjukdomsförsäkringslagen.

Med hänsyn till att lagen är utformad såsom en obligatorisk försäkring, bekostad av arbetsgivarna, finner jag det icke möjligt att, såsom kvinnliga kontoristföreningen påyrkat, göra lagändringen tillämplig å sjukdomsfall, som yppats före dess ikraftträdande. Övergångsbestämmelserna böra därför utformas på samma sätt som tidigare skett vid utvidgning av lagens tillämplighetsområde. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1945.

Såsom en konsekvens av den föreslagna utvidgningen av yrkessjukdomsförsäkringslagens tillämplighetsområde bör, såsom ämbetsverken och institutet föreslagit, viss ändring i 1 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete företagas.

Även den föreslagna ändringen i 4 § yrkessjukdomsförsäkringslagen — innebärande höjning av sjukpenningen för den, som på anmodan av försäk-

ringsinrättning avhåller sig från farligt arbete — mot vilken ändring ingen erinran framställts, synes böra genomföras.

Sedan *lagrådet* lämnat de till *lagrådet* remitterade förslagen utan erinran, ha endast vissa redaktionella jämkningar företagits.

I denna motion ha yrkats sådana ändringar av den föreslagna 1 § i yrkessjukdomsförsäkringslagen,

**Motionen
II: 496.**

att vanadin, terpentin, kalk och cement upptagas i paragrafens första stycke,

att i nämnda stycke efter orden »röntgenstrålar, radium eller annat radioaktivt ämne» införes »eller annat ersättningsmedel för ovan uppräknade ämnen, samt varje annat ämne, gas eller damm, som till sina verkningar medför sjukdom, som till sin övervägande del har samband med arbetsprocessen»,

att i andra stycket punkt 7) utöver där tidigare uppräknade yrkesutövare upptagas slakteriarbetare, lantarbetare, kreatursskötare och fiskare som ersättningsberättigade beträffande Weils sjukdom,

samt att i andra stycket punkt 8) upptages Weils sjukdom.

Frågan om upptagande av *terpentin* bland de i 1 § yrkessjukdomsförsäkringslagen uppräknade farliga ämnena har tidigare varit föremål för riksdagens prövning.

I ett av socialstyrelsen, riks försäkringsanstalten och medicinalstyrelsen gemensamt den 14 december 1935 avgivet förslag till revision av yrkessjukdomsförsäkringslagen, vilket förslag ledde till de år 1936 antagna ändringarna i lagen, berördes frågan. Ämbetsverken anförde beträffande hudsjukdomar förorsakade av oljor bland annat: »Som bekant äro inom vitt skilda verksamheter förekommande oljor (bensin, s. k. mineralterpentin, lysolja, brännolja, smörjolja och tjärolja) av mycket olika slag. Den renade lättare oljan torde i regel ej behöva ha någon skadlig inverkan på huden, medan däremot i samma mån som oljan är tyngre eller bemängd med diverse främmande substanser, den också kan verka hudretande. Under dessa förhållanden är någon enhetlig grund för fastställande av oljeeksemets uppkomst mycket svår att angiva. Inträffade fall av terpinekskem hava enligt lämnade uppgifter merendels inträffat i måleriyrket. De föranledas dels av handskandet med terpentin i och för själva arbetet, dels i stor utsträckning av dess användning efter slutat arbete såsom reningsmedel. Terpentin kommer ju emellertid — likasom bensin, fotogen m. m. — ofta till användning även i andra verksamheter och i hemmen. Närmare undersökningar hava visat, att olika slags terpentin — likasom olika oljor — ha mycket olika inverkan, beroende av dess ursprung och vidtagna reningsprocesser. Den »bättre» terpineken anses i regel ofarlig. Allteftersom i övrigt terpentin har olika sammansättning, växla av densamma föranledda åkommor från fall till

fall.» Enligt vad ämbetsverken vidare uppgåvo hade verkställd utredning givit vid handen, att det endast i begränsad mån låte sig göra att fastställa orsaken till ett eksem. Ämbetsverken framhöllo, att flertalet hithörande åkommor vore jämförelsevis hastigt övergående. I stort sett vore det ur dessa synpunkter lämpligare, om ifrågakvarande åkommor hänfördes under sjukförsäkringen, där någon prövning ej behövde förekomma om en åkommas sammanhang med visst arbete, än om de skulle falla under yrkessjukdomsförsäkringen, där en ofta svår och tidskrävande sådan prövning av central myndighet vore den nödvändiga förutsättningen för rätt till ersättning. En anordning varigenom endast vissa kroniska eller recidiverande hudåkommor skulle medtagas under yrkessjukdomsförsäkringen ansågo sig ämbetsverken icke kunna förorda.

I den proposition (nr 209), varigenom förslag till ändringar i yrkessjukdomsförsäkringslagen förelades 1936 års riksdag, medtogs icke terpentintillståndet i 1 § uppräknade ämnena. I en i anledning av propositionen väckt motion yrkades, att terpentintillståndet skulle upptagas. Andra lagutskottet, som behandlade frågan, yttrade i sitt utlåtande (nr 41) i denna del följande:

»Utskottet anser, att skäl icke blivit förebragta, som böra föranleda riksdagen att för närvarande intaga annan ståndpunkt än ämbetsverken och departementschefen till frågan, huruvida ämnet terpentintillståndet skall medtagas i den i lagens 1 § gjorda ämnesuppräknningen.

Emellertid vill utskottet uttala den förhoppningen, att en genom socialstyrelsens försorg igångsatt utredning rörande förekomsten av yrkesskador på grund av användning av terpentintillståndet samt rörande beskaffenheten av olika terpentintillståndstyper så snart som möjligt slutföres. Utskottet förväntar, att, om det skulle visa sig vara erforderligt, åtgärder vidtagas för att förhindra, att terpentintillståndstyper, vilkas begagnande kan medföra hälsofara, komma till användning.»

Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Yrkandet om att till uppräknningen i 1 § första stycket yrkessjukdomsförsäkringslagen skulle läggas *ersättningsmedel* för de uppräknade ämnena ävensom *varje annat sjukdomsalstrande ämne* har motiverats med att den preciserade förteckningen behöver ett komplement, som medger en automatisk anpassning till nya rön beträffande yrkessjukdomarna samt till kemiens och industriens utveckling.

Spörsmålet om möjligheten av en sådan anpassning har tidigare i annat sammanhang varit föremål för övervägande. Det har nämligen ifrågasatts, dels huruvida icke sjukdomsförteckningen borde utgå ur lagen och frågan om angivande av de ersättningsberättigande sjukdomarna överlämnas till avgörande på administrativ väg och dels huruvida icke Kungl. Maj:t borde medgivas rätt att i administrativ ordning komplettera den i lagen intagna förteckningen.

I det förslag (angivet av socialstyrelsen, riks-försäkringsanstalten och medicinalstyrelsen gemensamt) som låg till grund för yrkessjukdomsförsäkringslagen, var sjukdomsförteckningen intagen i själva lagen. De förslags-

ställande myndigheterna hade emellertid övervägt, huruvida det borde läggas i Kungl. Maj:ts hand att fastställa förteckningen. En sådan anordning ansågs såtillvida vara att föredraga, som den ju medgäve en smidigare anpassning efter ändrade förhållanden. Då emellertid angivandet av de sjukdomar, som skulle berättiga till ersättning, utgjorde själva huvudpunkten i den ifrågasatta lagstiftningen, hade myndigheterna stannat för att i lagen uppräknat sjukdomsorsakerna.

I propositionen med förslag till lagstiftning om försäkring för yrkessjukdomar (184/1929) yttrade föredragande departementschefen:

Det har från vissa håll gjorts gällande, att förteckningen å sjukdomsorsaker icke borde givas i lag utan i administrativ ordning. Härigenom skulle det bliva möjligt att lättare anpassa densamma efter ändrade förhållanden. Detta förslag kan jag emellertid icke biträda. Frågan om försäkringens omfattning är nämligen av så väsentlig betydelse, att den bör lösas genom lag, och då uppräknningen avser sjukdomsorsakerna, icke de yrken eller hanteringar, där sjukdomarna skola hava ådragits, torde någon olägenhet icke vållas härav.

Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran.

Vid 1938 års riksdag yrkades i två motioner sådan ändring av yrkessjukdomsförsäkringslagen, att Kungl. Maj:t skulle äga att i mån av behov komplettera uppräknningen av sjukdomsorsakerna i lagen med sådana nyttillkommande ämnen, som vid arbetet framkalla yrkessjukdom.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, anförde i sitt utlåtande (nr 42):

»De erfarenheter, som hittills vunnits av lagstiftningen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, hava enligt utskottets mening icke ådagalagt, att riksdagens medverkan försvårat anpassningen till de krav, som utvecklingen framkallat. Under sådana förhållanden torde för närvarande icke föreligga tillräckliga skäl att göra avsteg från den princip, varom statsmakterna vid 1929 års riksdag voro ense. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionerna.

Skulle emellertid kommande erfarenheter giva vid handen, att påtagliga fördelar kunde vinnas, om Kungl. Maj:t tillerkändes rätt att i administrativ ordning utöka den i lagen givna förteckningen över sjukdomsorsakerna, böra statsmakterna givetvis taga förevarande spörsmål under omprövning.»

Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

I samband med behandlingen av frågan om skrivkrampens hänförande till yrkessjukdomarna vid 1940 års riksdag ifrågasatte försäkringsrådet i ett till andra lagutskottet avgivet yttrande, huruvida icke, med hänsyn till den erfarenhet som vunnits vid tillämpningen av yrkessjukdomsförsäkringslagen och olycksfallsförsäkringslagen, en ny utredning borde avse en revision av yrkessjukdomsförsäkringslagen i hela dess omfattning. Andra lagutskottet ansåg sig i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 36) icke i nuvarande tidsläge kunna förorda en sådan revision.

I sitt yttrande över det genom förevarande proposition framlagda förslaget har landsorganisationen anført, att de vid olika tider uppträdande nya yrkessjukdomarna, i en del fall förorsakade av ersättningsmedel som kom-

mit till användning till följd av krigsförhållandena, starkt aktualiserat frågan om andra principer för bedömande av vad som är att anse såsom en yrkessjukdom, då de nuvarande reglerna, enligt vilka ersättning utgår endast för vissa i lagen särskilt angivna fall, måste anses otillfredsställande.

**Motionen
I: 1.**

Enligt 1 § yrkessjukdomsförsäkringslagen skall såsom yrkessjukdom anses smittsam sjukdom, som omförmåles i epidemilagen, därest arbetet består i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller barnmorskevärd eller utgöres av medicinsk undersökning å visst laboratorium. I den föreliggande propositionen har detta stadgande föreslagits skola omfatta jämväl visst fall, då arbetet består i vård eller skötsel av husdjur eller i slakteriverksamhet.

I motionen I: 1 har refererats ett fall då en målare, som deltagit i målningsarbete i en med scharlakansfebersjuka belagd avdelning av epidemisjukhus, i anslutning därtill insjuknat i scharlakansfeber. Ett sådant sjukdomsfall berättigar icke till ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen. Motionärerna ha ansett att fall som detta och andra liknande böra falla under försäkringen för yrkessjukdomar och därför hemställt om sådan ändring av lagen, »att i epidemilagen omnämnda sjukdomar må anses såsom yrkessjukdom även för sådana arbetare som beordras att utföra arbete inom epidemisjukhus, även om det inte är fråga om sjukvårdande arbete».

Det framgår av den ovan återgivna bestämmelsen, att den ej ens omfattar all personal vid ett sjukhus. Bestämmelsen infördes i lagen 1936. Därvid berördes särskilt frågan, huruvida ekonomipersonalen vid en sjukvårdsinrättning borde vara enligt lagen försäkrad för smittsam sjukdom. Ehuru man kunde förmoda, att även denna personal vore utsatt för större smittorisk än inom annan verksamhet anställda, medtogs den ej. Anledningen härtill var, att smittorisken för ekonomipersonalen ansågs vara avsevärt mindre än för sjukvårdspersonalen och att det därför i allmänhet skulle bereda större svårigheter att vid sjukdomsfall bland ekonomipersonalen härleda sjukdomen från arbetet än vad förhållandet vore vid sjukdomsfall bland sjukvårdspersonalen.

**Motionen
II: 377.**

Enligt 4 § yrkessjukdomsförsäkringslagen är arbetare, som av försäkringsinrättning anmodats att, till förebyggande av att yrkessjukdom uppstår, återuppstår eller förvärras, under någon tid avhålla sig från det farliga arbetet, berättigad att, därest icke omständigheterna till annat föranleda, för den tid han avhåller sig från detta arbete uppbära skälig ersättning icke överstigande hälften av hel sjukpenning. I den föreliggande propositionen har föreslagits, att ersättningen skall kunna bestämmas upp till hel sjukpenning.

I motionen II: 377 har yrkats, att till 4 § måtte göras ett tillägg av följande innehåll:

Arbetare, som på grund av gengasförgiftning av försäkringsföretag eller läkare är anmodad att avhålla sig från arbete som kan föra honom inom gengasförgiftningens riskzon, äger uppbära hel sjukpenning intill dess han av nämnda

skada är oförhindrad återupptaga arbetet i sitt dittillsvarande yrke eller erhållit annat lämpligt arbete.

Frånsett höjningen av ersättningen, som föreslagits även i propositionen, torde yrkandet i motionen i förhållande till gällande lag innebära huvudsakligen följande: Beträffande arbetare, som handskas med gengas, skall ersättningsrätt föreligga även i det fall att läkare (men icke försäkringsinrättning) anmodat honom att avhålla sig från arbetet. Möjlighet till nedsättning av ersättningen under hel sjukpenning skall ej föreligga. Ej heller skall finnas möjlighet att föreskriva begränsning av den tid, varunder ersättning skall utgå.

Av förarbetena till bestämmelsen i 4 § framgår, att frågan, huruvida ersättning bör utgå, samt frågan om ersättningens belopp inom angivet maximum böra bedömas efter förhållandena i det särskilda fallet, främst den omständigheten, huruvida arbetaren bör kunna under ifrågavarande tid skaffa sig annan arbetsinkomst. Ersättningsreglerna hava avvägrats med hänsyn till nödvändigheten av att arbetarens intresse att snarast möjligt övergå till annan sysselsättning stimuleras, så att han icke slår sig till ro med den honom tillerkända ersättningen.

Lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar innehåller ej någon allmän bestämmelse om rätt till ersättning vid sjukdom, som förorsakats av den försäkrades arbete. I lagen lämnas i stället en förteckning över vissa fall, som berättiga till ersättning. En sjukdom, som ej är upptagen i denna förteckning, medför icke rätt till ersättning, även om i det särskilda fallet kan ledas i bevis, att sjukdomen uppkommit på grund av arbetet. Alltifrån lagens tillkomst har vid bestämmandet av de sjukdomar, som skola omfattas av densamma, den grundläggande principen varit, att lagen bör avse endast sådana sjukdomar, vilka utan större svårighet kunna ledas tillbaka till arbetet eller därmed sammanhängande förhållanden. På grund härav ha icke medtagits sådana yrkessjukdomar, som icke i regel kunna tillräckligt tydligt skiljas från andra åkommor, och ej heller sådana sjukdomar, vilka kunna uppkomma både till följd av inverkan av arbetsförhållandena och av andra orsaker utan att uppkomststället i det speciella fallet med tillräcklig grad av säkerhet låter sig fastställa. Härutöver har vid avgörandet, huruvida en viss yrkessjukdom skall omfattas av försäkringen eller ej, hänsyn tagits till om sjukdomen i regel utövar en väsentlig inverkan på den sjukas förvärvsförmåga samt om den mera allmänt eller konstant uppträder i vissa yrken. Med utgångspunkt från dessa synpunkter har lagen från en ganska ringa början alltmer fullständigats, allteftersom den industriella utvecklingen fortgått och läkarvetenskapen kommit till klarhet om sjukdomsorsakerna. Även den nu genom propositionen föreslagna utvidgningen vilar på nämnda grundläggande principer.

Kungl. Maj:ts förslag innebär icke någon genomgripande revision av sjukdomsförteckningen. De föreslagna tilläggen till denna äro väsentligen begränsade till sjukdomar, om vilkas införande i lagen riksdagen gjort fram-

Utskottet.

ställning, nämligen sjukdomar i muskler och leder, som förorsakas på övervägande mekanisk väg av arbetet, och smittsamma sjukdomar, som överförs från djur till människor. Härutöver har gjorts den ändringen, att bland de sjukdomsalstrande ämnena upptagits kolsvavla och svavelväte.

I motionen II: 436 har bland annat yrkats sådant tillägg till lagen, att försäkringen skulle gälla för yrkessjukdomar, som framkallats genom inverkan av ersättningsmedel för de i lagen uppräknade sjukdomsalstrande ämnena eller av något ämne, vilket som helst, »som till sina verkningar medför sjukdom, som till sin övervägande del har samband med arbetsprocessen». Ett sådant tillägg skulle innebära ett fullständigt brytande med de hittills tillämpade principerna för lagens utformning. Dess sista led skulle rent av överflödiggöra den nuvarande uppräknningen av vissa sjukdomsalstrande ämnen. Enligt den föreslagna bestämmelsen skulle vid sjukdomsfall utgå ersättning enligt lagen, så snart det kunde bevisas, att sjukdomen till övervägande del framkallats genom inverkan av något i arbetet använt ämne. Ehuru utskottet finner det önskvärt, att sjukdomar, som förorsakas av arbete, i största möjliga utsträckning inbegripas under yrkessjukdomsförsäkringen, är utskottet dock, med hänsyn till de praktiska svårigheter den i motionen föreslagna bestämmelsen skulle medföra, icke berett att ansluta sig till tanken på en lösning av frågan i enlighet med motionärernas förslag. Rätt till ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen måste med nödvändighet föregås av en prövning av huruvida en sjukdom förorsakats av vederbörandes arbete eller av andra omständigheter. Därest icke vissa hållpunkter funnes för denna prövning, skulle den ofta och kanske till och med i flertalet fall bli synnerligen besvärlig och tidskrävande. Ändå skulle utredningen ofta nog ej bringa någon klarhet. På grund av ärendenas anhopning skulle även relativt klara fall kunna bli avsevärt fördröjda. Ett sådant utrednings- och prövningsförfarande skulle komma att kräva en mycket stor organisatorisk apparat, vars arbetsresultat knappast kunde motivera de kostnader, som måste nedläggas på densamma. Till dessa skäl kommer den omständigheten, att det försäkringstekniskt skulle bli mycket svårt att för de olika arbetsgivarna bestämma avgifter för försäkring för sjukdomar som icke på förhand ens tillnärmelsevis äro preciserade.

Ifrågavarande yrkande i motionen II: 436 har motiverats därmed att den nuvarande preciserade förteckningen över sjukdomsalstrande ämnen behöver ett komplement, som medger en automatisk anpassning till nya rön beträffande yrkessjukdomarna samt till kemiens och industriens utveckling. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har spørgsmålet om möjligheten av en sådan anpassning varit föremål för övervägande såväl vid lagens tillkomst som senare. I anledning av vid 1938 års riksdag väckta motioner med yrkande om sådan ändring i yrkessjukdomsförsäkringslagen, att Kungl. Maj:t skulle äga att i mån av behov komplettera uppräknningen av sjukdomsorsakerna i lagen med sådana nytillkommande ämnen, som vid arbetet framkalla yrkessjukdom, förklarade andra lagutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande över motionerna, att de erfarenheter, som hittills vunnits

av lagstiftningen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, enligt utskottets mening icke ådagalagt, att riksdagens medverkan försvårat anpassningen till de krav, som utvecklingen framkallat. Utskottet ansåg sig därför ej kunna tillstyrka motionerna. Skulle emellertid kommande erfarenheter giva vid handen, att påtagliga fördelar kunde vinnas, om Kungl. Maj:t tillerkändes rätt att i administrativ ordning utöka den i lagen givna förteckningen över sjukdomsorsakerna, borde statsmakterna, enligt vad utskottet vidare uttalade, givetvis taga spörsmålet under omprövning. De därefter vunna erfarenheterna torde icke påkalla ändrat ståndpunkttagande i förevarande fråga.

Enligt utskottets åsikt bör man alltså vid bestämmandet av yrkessjukdomsförsäkringens tillämplighetsområde tills vidare fortsätta på den inslagna vägen, så att de ersättningsberättigande sjukdomarna på ett eller annat sätt angivas i själva lagen. Utskottet förbiser icke, att en preciserad sjukdomsförteckning måste vara behäftad med bristfälligheter och ojämnheter, som kunna botas endast genom tid efter annan företagna kompletteringar. Emellertid skulle med avseende å fullständigheten fördelar kunna vinnas, om en i det nu föreliggande utredningsmaterialet i fråga om hudsjukdomar antydd ändrad metod för avgränsning av de ersättningsberättigande sjukdomarna kunde komma till ökad användning. Enligt denna metod skulle man i viss utsträckning kunna avstå från uppräknigen av sjukdomsalstrande ämnen och i stället utgå från sjukdomstillståndet, oavsett av vilket ämne detta framkallats. För närvarande förhåller det sig ofta så att, medan en viss yrkessjukdom berättigar till ersättning, andra liknande sjukdomar, även om de äro svårare och långvarigare, ej medföra sådan rätt därför att det sjukdomsorsakande ämnet icke är medtaget i lagen. I detta avseende torde man genom att tillämpa nämnda ändrade metod för angivande av de ersättningsberättigande sjukdomarna kunna vinna riktigare och rättvisare resultat.

Frågan om fullständigande av yrkessjukdomsförsäkringen torde delvis vara beroende av pågående utredningar om införande av allmän sjukförsäkring och om organisationen av yrkesinspektionen. Enligt innevarande års riksdagsberättelse kan ett av socialvårdskommittén utarbetat förslag beträffande allmän sjukförsäkring väntas bliva framlagt inom kort. Enligt vad utskottet inhämtat kommer sjukförsäkringen såsom socialvårdskommittén tänkt sig densamma icke att göra yrkessjukdomsförsäkringen överflödig. Ersättning på grund av den allmänna sjukförsäkringen torde emellertid komma att utgå vid alla kortvariga sjukdomsfall, oavsett av vilken anledning de uppkommit. Det är sannolikt, att en lösning av sjukförsäkringen i enlighet härmed skulle kunna inverka på bedömandet av frågan om yrkessjukdomsförsäkringens tillämplighetsområde. Beträffande organisationen av yrkesinspektionen pågå för närvarande vissa undersökningar genom 1938 års arbetarskyddskommittés försorg. Enligt vad utskottet inhämtat har kommittén under särskilt övervägande frågan om anknytande till yrkesinspektionen — även i distrikten — av särskild medicinsk sakkunskap. Om denna

tanke kunde realiseras, skulle kännedomen om yrkessjukdomarna och deras orsaker avsevärt främjas. Enligt riksdagsberättelsen beräknas kommitténs arbete bliva slutfört under senare delen av 1944.

Ehuru utskottet är av den uppfattningen, att behov kan föreligga av kompletteringar av yrkessjukdomsförsäkringslagen utöver de genom propositionen föreslagna, anser sig utskottet dock i avvaktan på förslaget om allmän sjukförsäkring icke böra för närvarande taga initiativ till en revision av lagen. Frågan är emellertid enligt utskottets åsikt av sådan vikt, att den bör komma under omprövning så snart frågan om allmän sjukförsäkring vunnit sin lösning. För en blivande utredning om yrkessjukdomsförsäkringslagens fullständigande skulle den ovan antydda förbättringen av yrkesinspektionens organisation vara av stort värde. I detta sammanhang förtjänar nämnas det förtjänstfulla arbete arbetsgivar- och arbetarorganisationerna nedlagt på bekämpande av yrkessjukdomarna. Intresset härför skulle otvivelaktigt komma att ytterligare stimuleras, om möjlighet skapades för ett fortgående samarbete med specialister på yrkessjukdomarnas område.

Vad angår de genom förevarande proposition föreslagna kompletteringarna av sjukdomsförteckningen (1 § i lagen) har utskottet ej något att erinra mot desamma.

I motionen II: 436 har yrkats, att ämnena vanadin, terpentin, kalk och cement måtte upptagas i förteckningens första del och att Weils sjukdom måtte upptagas i dess andra del. Dessa frågor ha varit föremål för övervägande under det utredningsarbete, vars resultat lagts till grund för de föreslagna ändringarna. Därvid har man på anförda skäl funnit, att icke något av ämnena vanadin, terpentin, kalk eller cement för närvarande bör upptagas i förteckningen. Beträffande Weils sjukdom har ansetts, att tillräckligt underlag för dess hänförande under yrkessjukdomsförsäkringslagen saknas. Utskottet anser sig ej kunna härutinnan förorda avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag. Enligt utskottets mening tala visserligen vissa skäl för upptagandet i förteckningen av terpentin eller terpentinolja och dess ersättningsprodukter samt kalk och cement, vilka i förevarande avseende tilldraga sig särskild uppmärksamhet på grund av sin egenskap att framkalla hudsjukdomar. Emellertid anser utskottet det önskvärt, att i synnerhet beträffande hudsjukdomar närmare utredes möjligheten och lämpligheten att använda den förut berörda ändrade metoden för avgränsning av de ersättningsberättigande sjukdomarna med utgångspunkt från sjukdomstillståndet i stället för de sjukdomsframkallande ämnena. Av skäl som ovan anförts bör enligt utskottets mening ej för närvarande från riksdagens sida tagas något initiativ till en sådan utredning. Utskottet vill beträffande terpentin även erinra om de i propositionen omnämnda undersökningarna för åstadkommande av en mindre farlig terpentinsort än de nu använda. Dessa undersökningar torde förväntas kunna giva goda resultat. Vad angår Weils sjukdom har i föreliggande utredning uttalats, att det på grund av de förhållanden, varunder sjukdomen uppträder hos människan, skulle möta alltför stora svårigheter att (utöver vad som redan gäller) tillfredsställande härleda densamma från ett visst arbete. Detta torde vara fallet även då sjukdomen

drabbar de av motionärerna särskilt angivna yrkesutövarana, nämligen slakteriarbetare, lantarbetare, kreatursskötare och fiskare.

I motionen I: 1 har hemställts om sådan ändring av 1 § andra stycket punkt 7), »att i epidemilagen omnämnda sjukdomar må anses såsom yrkessjukdom även för sådana arbetare som beordras att utföra arbete inom epidemisjukhus, även om det inte är fråga om sjukvårdande arbete». Utskottet delar motionärernas uppfattning, att en person, som under nämnda omständigheter smittas av epidemisk sjukdom, skäligen bör åtnjuta ersättning. Emellertid synes fallet, som knappast kan anses såsom en yrkessjukdom i egentlig mening, ej lämpligen kunna hänföras under yrkessjukdomsförsäkringslagen. Utskottet kan alltså icke tillstyrka bifall till motionen.

Enligt 4 § yrkessjukdomsförsäkringslagen i dess nuvarande lydelse är arbetare, som av försäkringsinrättning anmodats att avhålla sig från farligt arbete, berättigad att, därest icke omständigheterna till annat föranleda, upp bära skälig ersättning icke överstigande hälften av hel sjukpenning. I propositionen har föreslagits den ändringen av denna bestämmelse, att maximigränsen för ersättningen sättes till hel sjukpenning. Utskottet har ej någonting att erinra häremot. I motionen II: 377 har beträffande gengasförgiftade arbetare yrkats visst tillägg till paragrafen. Då utskottet ej finner skäl föreligga att i förevarande avseende införa specialregler beträffande en viss yrkessjukdom, kan utskottet icke tillstyrka bifall till detta yrkande.

Vad beträffar de genom propositionen framlagda lagförslagen i övrigt finner utskottet ej anledning till erinran.

Under hänvisning till vad ovan anförts får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition; samt
- B. att den i anledning av propositionen väckta motionen II: 436 samt motionerna I: 1 och II: 377 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt.

Stockholm den 9 mars 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman*, *Wistrand*, *Forslund*, *Olof Carlsson*, *Mannerskantz*, *Roos*, *Hage* och *Hallagård**;

från andra kammaren: fröken *Hessलगren*, herrar *Ryberg* och *Cruse*, fru *Johansson** samt herrar *Larsson* i Östersund*, *Hagård**, *Jansson* i Hällefors och *Andersson* i Eskilstuna*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
